

Presentació

Reseguir l'espai físic del teatre a Barcelona, traçar-ne i descriure'n uns itineraris a través de les sales de la ciutat, aquest és el fil conductor d'aquest llibre. Un recorregut espacial però també temporal, que ens permet conèixer la història i la situació actual del teatre a la ciutat. Un viatge per copsar la successió de pòsits que constitueix el mapa teatral de la Barcelona contemporània, la supervivència d'unes àrees urbanes on, durant èpoques diverses, el teatre es va establir de manera esplendorosa per després abandonar-les o, millor dit, veure's forçat a abandonar-les. En cadascun d'aquests indrets, resten rastres i vestigis de la presència teatral. Una memòria més o menys afeblida pel pas del temps, encara present a la Rambla —amb la recuperació pendent del teatre Principal— i a alguns barris, irremissiblement perduda al passeig de Gràcia i amb un cert renaixement al Paral·lel, això sí, transfigurada.

Aquest llibre fixa la seva atenció en els teatres, però evita la descripció de manifestacions parateatral, com ara festes, entrades reials i processons. Tracta dels teatres com a patrimoni edificat, en molts casos desaparegut i en altres, afortunadament, ben viu. Els descriu en relació amb la ciutat i n'estudia succintament l'arquitectura, ja es tracti d'edificis monumentals o de modestes sales de barri, sense pretendre fer tant una anàlisi urbanística, formal o tècnica, com una recerca de la vida social i artística que s'hi desenvolupava.

Teatres de Barcelona proposa una aproximació des de tres àmbits: l'urbà, amb els vincles entre la història i l'estructura de la ciutat; l'arquitectònic, des del punt de vista estilístic i funcional; i l'artístic, amb l'esment d'alguns episodis destacats que hi tingueren

Teatres de Barcelona

lloc. Ciutat, arquitectura i espai escènic constitueixen, doncs, la trama d'aquest llibre.

A escala urbana, l'observació del lloc del teatre de Barcelona que es fa des d'aquestes pàgines ens dóna a conèixer els teatres desapareguts al llarg de la història de la ciutat i, d'aquesta manera, ajuda a la salvaguarda o la recuperació de la seva memòria i, alhora, l'inventari d'edificis teatrals fa emergir l'existència d'un seguit de sales en risc.

A les nostres ciutats sovintegen els teatres tancats, a l'espera de la seva ruïna o que un incendi acabi amb ells. Aquest llibre cerca posar-los al descobert. La situació urbana és un factor de risc, perquè els teatres solen ocupar solars dels quals, si no estan qualificats com a equipament, es poden obtenir guanys econòmics més elevats si se'n fa un altre ús. També les normatives de seguretat són un factor de risc. És paradoxal que quan la recerca de la seguretat entra en acció, un edifici històric pot veure amenaçada la seva integritat arquitectònica. Cada vegada més estrictes, les normes tendeixen a la uniformització i situen fora de la legalitat un nombre elevat de construccions.

Però si sovint la història d'un teatre està amenaçada, altres vegades, pel contrari, tendeix a empresonar-lo: una certa restauració pot convertir una sala en un museu. De tota manera, també ens hem de malfiar d'aquelles intervencions exclusivament dirigides a modernitzar les sales històriques amb criteris formalistes.

La pregunta de si cal preservar la memòria gravada a l'arquitectura no té una resposta única, però el que és segur és que no ve donada per l'aplicació de fórmules universals.

Antoni Ramon